

Na osnovu člana 18 Zakona o računovodstvu i reviziji (“Sl.list RCG”, broj 69/05; “**Sl.list CG broj 80/08 i 32/11**”), člana 2. stav 1. alineja 5. i člana 3. Uredbe o povjeravanju poslova organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije Institutu sertifikovanih računovođa Crne Gore (“Sl.list RCG”, broj 44/07 i **33/10**), članova 20 i 23 Statuta Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (**u daljem tekstu ISRCG**), Upravni odbor ISRCG, na sjednici održanoj dana **03.04.2014.** godine donio je, a Skupština na sjednici održanoj **16.05.2014.** godine usvojila

CRNOGORSKI OBRAZOVNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD CORS-1 – izmjene i dopune

A. UVOD

1.10. Crnogorski obrazovni računovodstveni standard - CORS-1 – Profesionalno obrazovanje i usavršavanje računovođa, je nacionalni računovodstveni obrazovni standard koji se zasniva na Međunarodnim obrazovnim standardima IFAC–a (International Federation of Accountants – IES), Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe, relevantnim Direktivama Evropske unije i Statutu Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore. Ovim standardom uređuje se profesionalno osposobljavanje i sticanje profesionalnih zvanja i znanja za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja za preduzeća, banke, druge finansijske organizacije, druga pravna lica, ustanove i druge entitete koji vode poslovne knjige i sastavljaju finansijske izvještaje.

1.11. Standard se odnosi i na profesionalno osposobljavanje lica u javnoj praksi koja, u okviru pravnog lica ili na drugi zakonom dozvoljeni način, obavljaju poslove i pružaju usluge vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja za pravna lica i druge poslovne entitete, koji su tom pravnom licu ili preduzetniku povjerali vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja.

1.12. Standardom se uređuje i profesionalno osposobljavanje lica za samostalno obavljanje poslova eksterne revizije finansijskih izvještaja i usluga uvjeravanja, kao i profesionalno stručno usavršavanje lica za profesionalnu kontrolu i nadzor nad radom profesionalnih računovođa u javnoj praksi.

1.13. Standardom se uređuje i profesionalno osposobljavanje lica koja vrše zakonsku i profesionalnu kontrolu i nadzor materijalno–finansijskog poslovanja pravnih lica i drugih oblika organizovanja, koji vode poslovne knjige u skladu sa Zakonom i aktima donijetim na osnovu zakona i drugih propisa.

1.14. Standardom se uređuje profesionalno osposobljavanje lica za samostalno obavljanje poslova interne revizije i kontrole kao i druga specijalistička usavršavanja predviđena paragrafom 1.43. ovog standarda.

1.15. Standard se odnosi i na profesionalna lica koja vode pojedine poslove u računovodstvu, ukoliko je pravno lice ili drugi oblik organizovanja to predvidio svojim opštim aktom.

B. STANDARD

1.16. Potrebna profesionalna osposobljenost lica za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja treba da odgovara zahtjevima obima i složenosti poslova u računovodstvu pravnog lica, odnosno drugog poslovnog subjekta, složenosti organizacije računovodstva poslovnog subjekta i složenosti obrazloženja računovodstvene politike u finansijskim izvještajima koji se objelodanjuju. U skladu sa tim uslovima definišu se nivoi profesionalne osposobljenosti lica, za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja, odnosno za obavljanje poslova revizije, kontrole, nadzora i konsaltinga, kojima odgovaraju nivoi sljedećih profesionalnih zvanja:

1. Knjigovođa – KG

2. Ovlašćeni računovođa – OR

3. Sertifikovani računovođa – SR

1.17. Pravno lice, odnosno poslovni subjekat, u zavisnosti od nivoa, obima i složenosti poslova u svom računovodstvu, složenosti organizacije računovodstva i drugih kriterijuma, odlučuje kom nivou profesionalnog zvanja iz ovog standarda može da povjeri vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja i obavljanje interne i eksterne revizije, kontrole i nadzora, procjenu vrijednosti kapitala, vještačenje materijalno-finansijskog poslovanja, poreskog savjetovanja i druge konsultantske poslove.

1.18. Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore (u daljem tekstu: Institut) vodi Imenik profesionalnih računovođa i izdatih isprava i vrši profesionalni nadzor i kontrolu rada profesionalnih računovođa u skladu sa IFAC-ovim Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe.

1. Knjigovođa – KG

1.19. Knjigovođa je profesionalno-stručno lice koje posjeduje minimum znanja, iskustva i sposobnosti za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja pravnih lica, odnosno njegovih djelova u pružanju računovodstvenih usluga za preduzeća i preduzetnike u skladu sa njihovim aktom. Profesionalno zvanje "knjigovođa" stiče kandidat koji ispunjava sljedeće uslove:

- 1) ima završenu srednju školu i najmanje tri godine praktičnog rada na poslovima računovodstva;
- 2) ima položene profesionalne ispite za sticanje ovog profesionalnog zvanja iz sljedećih

predmeta:

- 1.1. Evidentiranje finansijskih transakcija
- 1.2. Informacije za menadžment kontrolu
- 1.3. Priprema finansijskih izvještaja
- 1.4. Računovodstvo troškova
- 1.5. Sprovođenje revizorskih procedura
- 1.6. Poreski sistem
- 1.7. Upravljanje kadrovima i sistemima
- 1.8. Sastavljanje finansijskih izvještaja
- 1.9. Planiranje, kontrola i menadžment performansi

Kandidat koji ima manje praktičnog rada na poslovima računovodstva od potrebnog, može polagati ispite za sticanje profesionalnog zvanja, s tim da stiče profesionalno zvanje tek kada u potpunosti ispuni uslov u pogledu trajanja praktičnog rada.

Uslov da bi kandidat pristupio polaganju predmeta *1.8. Sastavljanje finansijskih izvještaja* su prethodno položeni predmeti *1.1. Evidentiranje finansijskih transakcija* i *1.3. Priprema finansijskih izvještaja*.

Uslov da bi kandidat pristupio polaganju predmeta *1.9. Planiranje, kontrola i menadžment performansi* su prethodno položeni predmeti *1.2. Informacije za menadžment kontrolu* i *1.4. Računovodstvo troškova*.

1.20. Pod minimumom profesionalnih znanja, iskustava i sposobnosti potrebnih za samostalno vođenje poslovnih knjiga, pripremanje i sastavljanje finansijskih izvještaja, podrazumijevaju se:

1. Znanja o:

- zakonskoj i profesionalnoj regulativi;
- profesionalnoj etici računovođa;
- funkciji računovodstva i revizije;
- osnovama upravljačkog računovodstva;
- računovodstvenom informacionom sistemu;
- računovodstvenim načelima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (IAS –International Accounting Standards /IFRS –International Financial Reporting Standards);
- propisima kojima je uređena oblast računovodstva;
- poreskom sistemu i primjeni propisa o porezima i drugim javnim prihodima;
- standardima za javni sektor
- finansiranju poslovnih aktivnosti;

2. Osposobljenost za samostalno obavljanje računovodstvenih poslova:

- pripremanje analitičkog kontnog plana poslovne cjeline;

- kreiranje i racionalno organizovanje tokova knjigovodstvenih dokumenata poslovne cjeline u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim propisima;
- organizaciju vođenja glavne knjige, dnevnika i pomoćnih knjiga u skladu sa odgovarajućim regulativama;
- organizacija i realizacija računovodstvenih procedura;
- procenjivanje pozicija finansijskih izvještaja u skladu sa odgovarajućim regulativama;
- sastavljanje finansijskih izvještaja za potrebe internih korisnika;
- sastavljanje finansijskih i drugih izvještaja u skladu sa odgovarajućim regulativama za eksterne i interne korisnike.

1.21. Minimalni nivo osposobljenosti za profesionalno zvanje "knjigovođa" utvrđuje se provjerom znanja za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja za pravna lica i druge entitete sa manjim obimom poslovanja, jednostavnom organizacijom računovodstva i jednostavnim obrazloženjem računovodstvene politike u finansijskim izvještajima.

2. Ovlašćeni računovođa – OR

1.22. Ovlašćeni računovođa je profesionalno stručno lice koje posjeduje odgovarajući nivo znanja i iskustva za samostalno vođenje poslovnih knjiga, pripremanje i sastavljanje finansijskih izvještaja, izvještaja interne revizije i kontrole i poslova eksterne revizije, pružanje računovodstvenih i drugih usluga. Profesionalno zvanje "ovlašćeni računovođa" stiče kandidat koji ispunjava sljedeće uslove:

1. Ima:

- a) visoku školsku spremu (**VII nivo – 240 kredita CSPK-a**) i najmanje tri godine praktičnog rada na poslovima vođenja poslovnih knjiga i pripremanja finansijskih izvještaja;
- b) ili visoku školu u trogodišnjem trajanju (**VI nivo -180 kredita CSPK-a**) i najmanje četiri godine praktičnog rada na poslovima vođenja poslovnih knjiga i pripremanja finansijskih izvještaja;
- c) ili višu školu u dvogodišnjem trajanju (**V nivo -120 kredita CSPK-a**) i najmanje pet godina praktičnog rada na poslovima vođenja poslovnih knjiga i pripremanja finansijskih izvještaja;
- d) ili profesionalno zvanje "samostalni računovođa" i najmanje tri godine praktičnog rada u tom zvanju;

2. Ima položen profesionalni ispit za sticanje ovog profesionalnog zvanja iz sljedećih predmeta:

2.1. Pripremanje finansijskih izvještaja

2.2. Finansijske informacije za menadžment

- 2.3. Upravljanje kadrovima
- 2.4. Informacioni sistemi
- 2.5. Korporativno i poslovno pravo
- 2.6. Poreski sistem
- 2.7. Finansijski menadžment i kontrola
- 2.8. Finansijsko izvještavanje
- 2.9. Revizija i interna kontrola

Kandidat koji ima manje praktičnog rada na poslovima računovodstva od potrebnog, može polagati ispite za sticanje profesionalnog zvanja, s tim da stiče profesionalno zvanje tek kada u potpunosti ispuni uslov u pogledu trajanja praktičnog rada.

Uslov da bi kandidat pristupio polaganju predmeta *2.7. Finansijski menadžment i kontrola* je prethodno položen predmet *2.2. Finansijske informacije za menadžment*.

Uslov da bi kandidat pristupio polaganju predmeta *2.8. Finansijsko izvještavanje* je prethodno položen predmet *2.1. Pripremanje finansijskih izvještaja*.

Uslov da bi kandidat pristupio polaganju predmeta 2.9 Revizija I interna kontrola je prethodno položen predmet 2.8 Finansijsko izvještavanje.

1.23. Pored znanja i iskustava navedenih u paragrafu 31.20, "ovlašćeni računovođa" treba da posjeduje i:

1. Znanja o:

- zakonskoj, profesionalnoj regulativi;
- međunarodnom finansijskom izvještavanju;
- Međunarodnim standardima revizije (MSR);
- nacionalnim računovodstvenim standardima;
- načelima organizacije računovodstva za različite oblike poslovnih cjelina;
- proceduri pripreme i izrade izvještaja o reviziji;
- komparativnim privrednim i računovodstvenim sistemima;
- korporativnim finansijama;
- komparativnim poreskim sistemima;
- upravljačkom računovodstvu;
- teoriji i politici strukture kapitala,
- vrijednosti akcija i drugih hartija od vrijednosti,
- portfolio teoriji i modelu procjene kapitala;
- obligacionom i trgovačkom pravu;
- donošenju poslovnih odluka;

2. Osposobljenost za samostalno obavljanje poslova:

- izrada planskih finansijskih izvještaja;
- analiza finansijskih izvještaja u skladu sa IAS/IFRS;

- usklađivanje finansijskih izvještaja u uslovima hiperinflacije sa aktuelnim propisima i IAS/IFRS;
- sastavljanje konsolidovanih finansijskih izvještaja;
- primjena metoda procjene vrijednosti kapitala,
- izrada predloga za ulaganje kapitala,
- obavljanje interne i eksterne revizije, kontrole i nadzora,
- pružanje računovodstvenig i drugih konsalting usluga.

1.24. Odgovarajući nivo profesionalne osposobljenosti za zvanje "ovlašćeni računovođa" utvrđuje se provjerom potrebnog nivoa znanja za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja za pravna lica i druge entitete, do najvišeg nivoa složenosti računovodstvenih poslova, samostalno vođenje poslovnih knjiga kod različitih oblika poslovanja, obavljanje poslova interne i eksterne revizije, organizaciju interne revizije i kontrole i sposobnosti kandidata da obrazloži složenu računovodstvenu politiku u finansijskim izvještajima.

3. Sertifikovani računovođa – SR

1.25. Sertifikovani računovođa je profesionalno-stručno lice koje posjeduje najviši nivo znanja i iskustva za samostalno vođenje poslovnih knjiga, pripremanje i sastavljanje finansijskih izvještaja složenih poslovnih sistema, izvještaja interne i eksterne revizije i kontrole i svih oblika konsaltinga i koordinacije stručnog rada. Profesionalno zvanje "Sertifikovani računovođa" stiče kandidat koji ispunjava sljedeće uslove:

1. Ima visoku školsku spremu (**VII nivo-240 kredita CSPK-a**);
2. Ima položenih 14 ispita od kojih su prvih 9 položeni ili nostrifikovani u skladu sa zvanjem "Ovlašćeni računovođa" kod ISRCG (paragrafi 1.22 i 1.23.) i dodatnih 5 ispita položenih kod ISRCG ili nostrifikovanih, navedenih u tački 4 ovog paragrafa.
3. Ima profesionalno zvanje "Ovlašćeni računovođa" ili "Ovlašćeni profesionalni računovođa" stečeno po ranijem program profesionalne edukacije (zaključno sa 2007.godinom) i najmanje tri godine praktičnog rada u tom zvanju;
4. Ima položen ispit za sticanje ovog profesionalnog zvanja iz sljedećih predmeta:
 - 3.1. Usluge revizije i uvjeravanja
 - 3.2. Menadžment performansi
 - 3.3. Strateško poslovno planiranje i razvoj
 - 3.4. Složeno korporativno izvještavanje
 - 3.5. Strateški finansijski menadžment
4. Nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova iz oblasti računovodstva;

1.26. Pored znanja i iskustva navedenih u članu 1.23. "sertifikovani računovođa", treba da posjeduje i:

1. Znanja o:

- Organizaciji računovodstva složenih sistema;
- organizaciji procesa revizije, kontrole i nadzora;
- kontroli kvaliteta, uključujući uvid u cjelinu procesa računovodstva, revizije i kontrole;
- nadzoru nad obavljanjem poslova računovodstvenog i revizorskog tima;
- koordinisanju timskih aktivnosti kod donošenja strateških odluka;
- odnosu između finansijskih i nefinansijskih pokazatelja poslovnog učinka;
- tehnikama procjene menadžmenta u vezi sa utvrđivanjem troškova, cijena, obima proizvodnje i poslovne strategije;
- tehnikama utvrđivanja budžeta za potrebe menadžmenta u cilju kontrole poslova;
- glavnim konceptima i idejama u teoriji i praksi strateškog upravljanja;
- uticaju računovodstvenih standarda na sadržaj finansijskih informacija;
- uticaju poslovnih odluka na finansijske izvještaje;
- tehnikama upravljanja rizikom.

2. Osposobljenost za samostalno obavljanje sljedećih poslova:

- izrada finansijskih izvještaja za složene poslovne sisteme i situacije;
- obavljanje i koordinacija interne i eksterne kontrole i nadzora;
- vršenje i koordinacija eksterne revizije i sastavljanje izvještaja revizije;
- organizovanje timskih poslova eksterne i interne revizije, kontrole i nadzora;
- izrada informacija za menadžment;
- izrada procjena strateških učinaka poslovanja sa preporukama odgovarajućih mjera za poboljšanje učinaka;
- utvrđivanje odgovarajuće strategije zasnovane na procjeni ciljeva i položaja preduzeća i njihov uticaj na organizacione strukture i aktivnosti;
- izrada analiza finansijskih izvještaja i saopštenja za različite grupe korisnika;
- izrada informacija za menadžment uz objašnjenja i procjene posljedica finansijskih odluka;
- izrada analiza značaja različitih izvora finansiranja radi donošenja optimalnih odluka;
- izrada analiza sa ocjenom finansijskih informacija, koje se odnose na prošle i buduća uslove poslovanja.

1.27. Odgovarajući nivo profesionalne osposobljenosti za profesionalno zvanje "sertifikovani računovođa" utvrđuje se provjerom potrebnog znanja i sposobnosti za obavljanje i organizaciju finansijskog izvještavanja složenih poslovnih sistema, izvještaja interne i eksterne revizije i kontrole i sposobnosti kandidata da obrazloži složenu računovodstvenu i revizorsku politiku u finansijskim i revizorskim izvještajima.

C. OSLOBODANJE OD POLAGANJA DIJELA ISPITA

1.28. Kandidati za sticanje profesionalnih zvanja, na lični zahtjev, uz potvrdu škole odnosno fakulteta o položenim predmetima odnosno ispitima, mogu da budu oslobođeni

polaganja određenih djelova ili predmeta koje su položili u toku redovnog školovanja, o čemu odluku donosi nadležna komisija.

1.29. Član Instituta koji po ovom standardu stekne profesionalno zvanje "Knjigovođa" oslobađa se obaveze polaganja predmeta 2.1., 2.2. i 2.3. za "Ovlašćenog računovođu" **ako ima završenu višu (V ili VI nivo) ili visoku stručnu spremu (VII nivo).**

1.29a Kandidat sa završenom višom (V ili VI nivo) ili visokom stručnom spremom (VII nivo) može biti oslobođen polaganja pojedinih ispita u zvanju "Knjigovođa" po odluci Komisije za obrazovanje ISRCG.

1.30. Nosioци profesionalnog zvanja "samostalni računovođa", stečenog po ranije važećim propisima, oslobođeni su obaveze polaganja predmeta 2.1, 2.2, 2.3, 2.4. i 2.5. za "ovlašćenog računovođu"

1.31. Lica koja pristupaju u profesionalno članstvo Instituta, a nijesu stekla profesionalno zvanje po ranije važećim propisima, mogu da budu oslobođeni polaganja predmeta za sticanje profesionalnih zvanja po ovom standardu, u cjelini ili djelimično, u zavisnosti od predmeta koje su polagala kod drugih **obrazovnih** organizacija.

1.31a. Lica koja pristupaju u profesionalno članstvo ISRCG sa namjerom nastavka profesionalne inicijalne edukacije, a stekla su sertifikat kod druge profesionalne organizacije članice IFAC-a, biće oslobođena, u cjelini ili djelimično, ispita ukoliko se plan i program po kojem je stečan sertifikat poklapa sa planom i programom ovog standarda za konkretno profesionalno zvanje.

D. UTVRĐIVANJE OSPOSOBLJENOSTI ZA STICANJE PROFESIONALNIH ZVANJA

1.32. Posjedovanje profesionalnih znanja, vještina i osposobljenost za samostalno vođenje poslovnih knjiga, sastavljanje finansijskih izvještaja, internu i eksternu reviziju i kontrolu finansijskih izvještaja za sva profesionalna zvanja predviđena ovim standardom, kandidati potvrđuju na ispitu koji polažu pred ispitnom komisijom u skladu sa posebnim aktima Instituta. Prije pristupanja ispitu kandidat je upoznat sa aktima samoregulacije računovodstvene profesije i IFAC-ovim Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe.

1.32 a. U skladu sa ovlašćenjem praćenja primjene programa kvaliteta radi procjene rezultata u računovodstvu i reviziji, kao i odgovarajućih IFAC-ovih SMO , kontrolu primjene ovog standarda vrši komisija ISRCG.

1.32 b. Druge organizacije koje se u vršenju procesa edukacije, pozivaju na CORS-1 u obavezi su da omoguće ISRCG kontrolu primjene programa kvaliteta u procesu edukacije, kroz provjeru plana i programa procesa edukacije, načina organizovanja edukacije, načina sprovođenja ispita, kao i ispunjenosti uslova za izdavanje sertifikata (uz prethodnu pismenu najavu od strane ISRCG).

1.32 c. Ukoliko komisija ISRCG utvrdi da organizacije iz paragrafa 1.32 b. ne primjenjuju u potpunosti program kvaliteta po IFAC-ovim SMO, sadržanih u

CORS-1 onda se licu iz paragrafa 1.31 a. ne može u potpunosti priznati stečeno zvanje. Navedenom licu se može ponuditi polaganje razlike ispita kod ISRCG ili polaganje cijelog edukativnog programa kod ISRCG za konkretno zvanje.

E. PROFESIONALNE ISPRAVE KOJE IZDAJE INSTITUT I NJIHOVO KORIŠĆENJE

1. Članska karta

1.33. Profesionalna članska karta je isprava, koja se uručuje kandidatu koji je položio sve ispite i stekao profesionalno zvanje. Pored imena člana, u profesionalnu člansku kartu, obavezno se upisuje stečeno zvanje, podaci o izdatim profesionalnim licencama, plaćenju članarini, izrečenim mjerama ili ograničenjima i sl.

Bliži opis, forma i sadržina profesionalne članske karte, utvrđuju se u skladu sa Statutom ISRCG.

Status člana se reguliše Statutom ISRCG.

2. Sertifikat

1.34. Članu Instituta koji je položio programom predviđene predmete i stekao profesionalno zvanje "knjigovođa" Institut izdaje posebnu profesionalnu ispravu – sertifikat kojim se dokazuje profesionalna osposobljenost na dan polaganja ispita (1.21.).

1.35. Članu Instituta koji je položio programom predviđene predmete i stekao profesionalno zvanje "ovlašćeni računovođa" Institut izdaje posebnu profesionalnu ispravu – sertifikat, kojim se dokazuje profesionalna osposobljenost na dan polaganja ispita (član 1.24.).

1.36. Članu Instituta koji je položio programom predviđene predmete i stekao profesionalno zvanje "sertifikovani računovođa", Institut izdaje posebnu profesionalnu ispravu – sertifikat, kojim se dokazuje profesionalna osposobljenost na dan polaganja ispita (član 1.27.).

Važnost sertifikata o stručnom profesionalnom zvanju se produžava profesionalnom licencom izdatom na osnovu ovog standarda i Pravilnika o kontinuiranoj edukaciji.

3. Svečana izjava

1.37. Profesionalni računovođa svoje profesionalne aktivnosti ostvaruje u skladu sa zakonom, aktima Instituta i IFAC–ovim Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe i u tom smislu daje i potpisuje svečanu izjavu.

4. Profesionalna licenca

1.38. U skladu sa IFAC–ovim Etičkim kodeksom i IFAC–ovim Standardima edukacije za profesionalne računovođe IES 7, a saglasno aktima Instituta, profesionalni računovođa je dužan da se kontinuirano profesionalno usavršava, po programu Instituta (paragraf 1.41.), na osnovu čega mu se, saglasno aktima Instituta, izdaje ili ovjerava godišnja licenca za profesionalnu praksu, odnosno pružanje usluga u javnoj praksi.

Profesionalnu licencu računovođa prilaže uz finansijski izvještaj, koji je sastavio i potpisao i uz potpis navodi broj profesionalnog zvanja.

5. Priznavanje profesionalnih zvanja

1.39. ISRCG vrši nostrifikaciju inostranih profesionalnih sertifikata od članova IFAC, u skladu sa Pravilnikom o nostrifikaciji.

F. OBJAŠNJENJA

1.40. Izrazi korišćeni u ovom standardu imaju sljedeća značenja:

Profesionalna stručnost lica za samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih iskaza podrazumijeva odgovarajuću školsku spremu, položen profesionalni ispit, praktičan profesionalni rad na poslovima vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih i revizorskih izvještaja i ostvarenu kontinuiranu edukaciju u skladu sa aktima Instituta.

Samostalno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih iskaza podrazumijeva sposobnost i vještinu lica da potpuno nepristrasno, nezavisno i objektivno vodi poslovne knjige i sastavlja finansijske izvještaje i izvještaje interne i eksterne revizije i kontrole na osnovu opšteprihvaćenih računovodstvenih načela, važećih računovodstvenih standarda i zakonskih propisa.

Poslovne knjige se vode prema računovodstvenim standardima i načelima dvojnog knjigovodstva i obuhvataju: glavnu knjigu, dnevnik, pomoćne knjige i druge analitičke evidencije.

Finansijski iskazi su dokumenta čija je sadržina propisana profesionalnom i internom regulativom.

G. KONTINUIRANA PROFESIONALNA EDUKACIJA

1.41. U cilju usavršavanja i održavanja profesionalnih znanja i osposobljenosti iz člana 1.20, 1.23. i 1.26. profesionalni računovođa ima pravo i obavezu kontinuiranog usavršavanja, saglasno aktima Instituta, IFAC–ovom Međunarodnom standardu edukacije za profesionalne računovođe (IES) 7 i IFAC–ovom Etičkom kodeksu za profesionalne računovođe. Obaveza kontinuirane edukacije izvršava se praćenjem profesionalne literature, seminara, savjetovanja i simpozijuma ostvarivanjem potrebnog broja poena godišnje ili u toku tri godine saglasno posebnom aktu Pravilniku o

kontinuiranoj edukaciji članova Instituta što se dokazuje izdatom profesionalnom licencom.

1.42. Profesionalni računovođa koji ne ostvari kontinuiranu edukaciju u potrebnom broju poena za tri godine, ima obavezu polaganja posebnog ispita po programu koji utvrđuje komisija za polaganje ispita.

Sve dok ne položi ispit predviđen prvim stavom ovog paragrafa, član gubi prava nosioca profesionalnog zvanja i briše se iz Imenika profesionalnih računovođa.

H. SPECIJALISTIČKO USAVRŠAVANJE

1.43. ISRCG će u skladu sa IFAC-ovim SMO i IES, samostalno ili zajedno sa drugim specijalizovanim organizacijama i institucijama, omogućiti sticanje specijalističkih diploma, uvjerenja i licenci u skladu sa potrebama pružanja posebnih profesionalnih usluga. U tom smislu Institut će obezbijediti sve potrebne uslove radi sticanja posebne profesionalne isprave:

- a. Ekspert međunarodnog finansijskog izvještavanja- MFI;**
- b. Ovlašćeni procjenjivač - OP;**
- c. Poreski savjetnik - PS;**
- d. Vještak finansijske struke – VFS;**
- e. Forenzički računovođa – FR;**
- f. Stečajni upravnik – SU;**
- g. Interni revizor – IR.**

1.44. ISRCG će profesionalnim članovima – nosiocima profesionalnog zvanja, omogućiti sticanje posebnih znanja pod uslovom da:

- 1) imaju najmanje tri godine prakse u odgovarajućem profesionalnom zvanju (paragraf 1.43. za specijalizacije pod oznakom – a, c, e i g);**
- 2) ispunjavaju uslove iz paragrafa 1.41. (za članove ISRCG);**
- 3) izrade, obrazlože i uspješno odbrane svoj specijalistički rad;**

1.45. Uslov za sticanje specijalističke diplome, odnosno uvjerenja ili licence jeste posebna edukacija – inovacija znanja, utvrđena posebnim aktom i programom, za svako specijalističko zvanje.

1.45 a. Pravo na pohađanje specijalističke edukacije navedene u paragrafu 1.43. (pod tačkama - a; c; e i g), mogu da ostvare članovi sa profesionalnim zvanjima iz paragrafa 1.23. i 1.26.

1.45 b. Pravo na pohađanje specijalističke edukacije navedene u paragrafu 1.43. (pod tačkama - b, d i f), mogu da ostvare članovi sa profesionalnim zvanjima iz paragrafa 1.20; 1.23 i 1.26. , kao i druga zainteresovana lica (sa višom ili visokom stručnom spremom). Članovi u odnosu na druga zainteresovana lica imaju mogućnost da budu oslobođeni dijela specijalističke edukacije.

1.45 c. Program specijalističke edukacije može da se sastoji iz seminara ili polaganja

ispita ili kombinovano (seminari sa ispitima), čiju sadržinu usvaja UO, na predlog Komisije za obrazovanje ISRCG.

1.45 d. Druga zainteresovana lica iz paragrafa 1.45 b. su u obavezi da pohađaju kontinuiranu edukaciju kod ISRCG od 40 sati/poena godišnje ili 120 sati/poena za tri godine. Ukoliko ne ostvare istu ISRCG će im oduzeti specijalističku licencu.

I. PRELAZNE ODREDBE

1.46. Članovi Instituta – nosioci profesionalnog zvanja "Računovođa", koji su do **2007.godine** po ranijim propisima stekli profesionalno zvanje "Računovođa", zadržavaju profesionalno zvanje "Računovođa", u skladu sa aktima **ISRCG**.

1.47. Članovi Instituta – nosioci profesionalnog zvanja "Samostalni računovođa" koji su **do 2007.godine** stekli po ranije važećim propisima profesionalno zvanje "Samostalni računovođa", zadržavaju profesionalno zvanje "Samostalni računovođa", u skladu sa aktima Instituta.

1.48. Nosioci profesionalnih zvanja iz članova 1.46, 1.47, koji ostvaruju obavezu iz članova 1.37, 1.38. i 1.41, zadržavaju stečena profesionalna prava i obaveze, o čemu će im Institut, saglasno Statutu Instituta, izdati odgovarajuću profesionalnu licencu, za vršenje usluga u praksi.

J. PRIMJENA STANDARDA

1.49. Sastavni dio ovog standarda su: Program obuke za sticanje profesionalnih zvanja, Pravilnik o sprovođenju i polaganju ispita za sticanje profesionalnih zvanja u računovodstvu (osnovna edukacija), kao i posebnih diploma, uvjerenja i licenci Pravilnik o kontinuiranoj edukaciji.

1.50. Akta iz paragrafa 1.49, Program za sticanje posebnih licenci, diploma i uvjerenja i Program kontinuirane edukacije, kao i bliža uputstva za primjenu ovih akata, donosi Upravni odbor Instituta.

1.51. Ovaj Standard stupa na snagu 8 dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Predsjednik Skupštine ISRCG,

Goran Strahinja s.r.

